

KUTSESTANDARD

Aktiivtegevuste instruktor, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Aktiivtegevuste instruktori kutsestandard on tööturu nõudmistele vastavate õppekavade koostamise ning isiku kompetentsuse hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Aktiivtegevuste instruktor, tase 4	4

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine	Seiklusraja instruktor, tase 4
Maastikuvibulaskmine	Maastikuvibu instruktor, tase 4
Matkamine	Matkajuht, tase 4

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Aktiivtegevuste instruktori töö eesmärk on pakkuda kliendile elamusi läbi aktiivsete tegevuste. Aktiivtegevuste läbiviimisel arvestab ta sihtgrupi vajaduste, ea ja võimetega. Instruktor kasutab erinevaid erialaspetsiifilisi vahendeid, oskab adekvaatselt hinnata riske, käituda kriisiolukorras ning anda esmaabi. Instruktor on klienditeenindaja, kes tegutseb ja käitub vastavalt heale tavale ja eetilistele normidele, on võimeline suhtlema klientidega erinevatest rahvustest ja kultuuridest. Aktiivtegevuste instruktori tööülesanded on aktiivtegevuste ettevalmistamine, juhtimine, tegevusteks vajalike tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine. Instruktor on usaldusväärne ja professionaalne.
A.2 Tööosad
A.2.1 Aktiivtegevuste ettevalmistamine: 1) tegevusplaani koostamine ja järgmine; 2) riskijuhtimine; 3) osapooltega kokkulepete sõlmimine. A.2.2 Aktiivtegevuste läbiviimine ja gruppide juhendamine: 1) tegevuste tutvustamine; 2) juhiste andmine ohutuse ja turvalisuse osas; 3) kliendi valmisoleku hindamine; 4) tegevuste läbiviimine; 5) tegevuste lõpetamine; 6) tagasiside analüüsimine. A.2.3 Tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine: 1) varustuse hankimine, hooldamine ja säilitamine; 2) tegevuskeskkonna ja -paikade valik, heakorra järgimine ja hooldamine; 3) varustuse transportimine.

Spetsialiseerumisega seotud tööosad

A.2.4 Köietööde ja seikluspargi töö juhendamine:

- 1) seiklusraja avamine ja kontrollimine;
- 2) külastajate vastuvõtmine ja instruktaaž;
- 3) järelevalve seiklusradadel;
- 4) päästmine.

A.2.5 Maastikuvibulaskmise juhendamine

- 1) viburaja ehitamine ja varustuse kontrollimine;
- 2) külastajate vastuvõtmine ja instruktaaž;
- 3) järelevalve viburajal;
- 4) tegutsemine ohuolukorras.

A.2.6 Matkamine

A.2.6.1 Veematkade korraldamine ja läbiviimine:

- 1) veekogu valimine;
- 2) külastajate vastuvõtmine ja instruktaaž;
- 3) turvanõuete järgimine;
- 4) päästmine.

A.2.6.2 Jalgsimatkade korraldamine ja läbiviimine:

- 1) retkede ettevalmistamine ja juhtimine;
- 2) looduse vahendamine retkedel.

A.2.6.3 Suusa-, kelgu-, saanimatkade korraldamine ja läbiviimine.

A.2.6.4 Rattamatkade korraldamine ja läbiviimine.

A.2.6.5 Ratsamatkade korraldamine ja läbiviimine.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Töö võib olla hooajaline, varieeruva tempoga ja liikuv. Töö eeldab valmisolekut töötada sõltumata aastaajast nii sise- kui ka välistingimustes, õhtusel ajal ja puhkepäevadel. Töö võib olla kohati riskantne ettearvamatute ilmastikuolude tõttu.

A.4 Töövahendid

Kasutab aktiivtegevuste läbiviimisel vajalikke vahendeid vastavalt spetsialiseerumisele.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Aktiivtegevuste instruktori töö eeldab pingetaluvust, vastutusvõimet, koostöövõimet, analüüsivõimet, kohanemisvõimet, head füüsilist vormi, vastupidavust ja erialaspetsiifilist vilumust.

Töö on seotud klientide teenindamisega ning eeldab suhtlemisoskust ja sõbralikkust, usaldatavust ja motiveerimisvõimet, valmisolekut toime tulla erinevate olukordadega ning emotsionaalset stabiilsust. Töös sisalduvad mitmesugused tegevused nõuavad kiiret ja paindlikku tegutsemist, korrektsust, täpsust, otsustusvõimet, loomingulisust ja enesetäiendamist.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Aktiivtegevuste instruktor on täisealine isik. Instruktoriks saab õppida koolitustel ja töökohal.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Instruktor, matkajuht, retkejuht.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Aktiivtegevuste instruktori 4. taseme kutse taotlemisel on vajalik kohustuslike kompetentside B.2.1 – B.2.3 ja läbiva kompetentsi B.2.8 tõendamine.

Spetsialiseerumisel tuleb lisaks tõendada vastava spetsialiseerumisega seotud kompetentsid B.2.4-B.2.7 hulgast.

Matkajuhiks spetsialiseerumisel peab täiendavalt valima:

- Veematkad
- Jalgsimatkad
- Suusa-, kelgu-, saanimatkad
- Rattamatkad
- Ratsamatkad

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Aktiivtegevuste ettevalmistamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) arvestab varustuse valikul ja tegevuste ettevalmistamisel sihtrühma, etteantud kava ja ilmastikuolusid; 2) järgib riskijuhtimise plaani kogu tegevusprotsessi vältel, arvestades inimestest, keskkonnast ja varustusest tulenevate riskifaktoritega; 3) kooskõlastab tegevused ja sõlmib vajalikud kokkulepped klientide ja partneritega.	
B.2.2 Aktiivtegevuste läbiviimine ja gruppide juhendamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) tutvustab eelseisvaid tegevusi, luues positiivse kontakti kliendiga; 2) innustab ja julgustab kliente aktiivselt osalema; 3) informeerib kliente aktiivtegevuste läbiviimise reeglitest, kontrollib kliendi omavastutuslepingu täitmist; 4) annab klientidele selged juhised tegevuse ja varustuse kasutamise kohta; 5) valmistab kliendile ette varustuse ning demonstreerib selle ohutut kasutamist; 6) kontrollib osalejate arusaamist tegevuse ja varustuse kasutamise osas; 7) juhib tähelepanu võimalikele ohuallikatele, tagades kliendi turvalisuse; 8) hindab kliendi valmisolekut ja sobivust eelolevateks tegevusteks, mittesobivuse korral käitub vastavalt riskijuhtimise plaanile; 9) jälgib nii indiviidi kui ka kogu grupi käitumist tegevuste vältel, vajadusel innustab ja suunab ning probleemide ilmnemisel lahendab olukorra; 10) järgib tegevuste plaani, vajadusel korrigeerib vastavalt olukorrale; 11) loob ja säilitab usaldusväärse õhkkonna; 12) jälgib ilmastikuolusid ja/või keskkonnatingimusi ning tegutseb vastavalt riskijuhtimise plaanile; 13) käitub ohuolukorras operatiivselt ning ei võta ülemääraseid riske, vajadusel osutab esmaabi ja kutsub professionaalse abi; 14) kontrollib, kas kõik tegevuses osalenud grupiliikmed on oma tegevuse lõpetanud ja kohal; 15) teeb tegevusest kokkuvõtte, annab tagasisidet klientidele ja julgustab kliente tagasisidet andma; 16) kontrollib üle tagastatud kasutatud varustuse vastavalt teenusepakkuja kehtestatud reeglitele; 17) lõpetab tegevused positiivselt, seades eesmärgiks kliendikontakti jätkumise; 18) hindab kogu oma programmi ja otsustab, kas miski vajab tulevikus muutmist; 19) teeb kokkuvõtte ettevõtte jaoks ja koostab aruande; 20) teeb ettevõttele ettepanekuid muudatusteks vajaduselt kohandab tegevuskeskkonda sobivaks; 21) analüüsib saadud tagasisidet, edastab meeskonnale koos parendusettepanekutega.	
B.2.3 Tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) jälgib varustuse korrasolekut, ohutust ja vastavust kliendi vajadustele ning vajadusel organiseerib väljavahetamise vastavalt kehtestatud korrale, teatab vahendite vajadusest vastutavale isikule; 2) hooldab varustust vastavalt etteantud juhistele; 3) hoolitseb varustuse nõuetekohase säilimise eest; 4) veendub rajatiste ja/või tegevuspaikade ohutuses ja sobivuses klientidele; 5) järgib õigusaktidest tulenevaid piiranguid; 6) järgib säästva arengu põhimõtteid; 7) transpordib varustuse turvaliselt, säästlikult ja ohutult.	

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Spetsialiseerumisel tuleb lisaks tõendada vastava spetsialiseerumisega seotud kompetentsid B.2.4-B.2.7 hulgast. Matkajuhiks spetsialiseerumisel peab täiendavalt valima:

- Veematkad
- Jalgsimatkad
- Suusa-, kelgu-, saanimatkad
- Rattamatkad
- Ratsamatkad

Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine	
B.2.4 Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) avab rajad, kinnitab redelid ja turvanöörid, kontrollib turvaelemente; 2) kontrollib visuaalselt turvapuude trosskinnitusi, platvorme ja puude kaitsmeid; 3) kontrollib turvavarustust ja veendub selle korrasolekus ja kahjustuste ilmnemisel eemaldama selle kasutusest; 4) hoiab töökoha ja turvavarustuse korras ja puhta; 5) täidab iga päev riskijuhtimises nõutud kontroll-lehed; 6) kontrollib küllastajate kehalist võimekust ja vastavust pargi reeglitele (kasv, kaal, vanus, vaimne tasakaalus ja riskikäitumine) ning hindab küllastajate võimet turvavarustusega iseseisvalt ja ohutult ümber käia; 7) informeerib kliente kokkulepitud reeglitest ja jagab praktilisi näpunäiteid riietuse ja ohutuse osas; 8) varustab klientid vajaliku/sobiliku turvavarustusega; 9) instrueerib küllastajaid vastavalt kehtestatud juhiste; 10) veendub, et küllastajad respektiivsed ja täidavad korrektselt seikluspargi reegleid (ohutus jm); 11) annab vastavalt sihtgrupi võimetele nõu, kuidas erinevaid harjutusi valida ja läbida; 12) peatab küllastajad, kelle käitumine ei vasta seikluspargi heakorra- ja ohutusreeglitele või kes tunduvad ohtlikud kaasküllastajate jaoks; 13) teeb kindlaks küllastajad, kes on hädas ning abistab neid, annab selgeid ja arusaadavaid hoiatusi ja korraldusi; 14) osaleb aktiivselt päästetöodes, on võimeline küllastajat päästma vertikaalsetelt ja horisontaalsetelt elementidelt, platvormilt, tarzanihüppelt ja trossiga laskumisel; 15) tegutseb kiiresti ja aitab hättasattunu maapinnale, kasutades päästeseadmeid ja -inventari; 16) täidab õnnetusjuhtumi rapordi korrektselt ja tõeselt, võttes võimalusel seletuse kannatanult, pealtnägijailt ja päästetöötajailt; 17) kasutab päästetarustust nõuetekohaselt.	

Maastikuvibulaskmine	
B.2.5 Maastikuvibulaskmise juhendamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) ehitab viburajad ohutusse kohta, arvestades noole lennuulatust ja võimalikku rikošetti; 2) paigutab vibumärgid rajale ohutult ja arvestades gruppide liikumist, kontrollib teiste ehitatud radasid; 3) märgistab viburaja selgelt ja arusaadavalt, arvestades gruppide liikumist rajal; 4) piirab vajadusel ligipääsu rajale ja sellega külgnevatele aladele; 5) kontrollib laskeplatvormide ja liikuvate märkide korrasolekut ning ohutust laskjale; 6) kontrollib vibu- ja turvavarustust ja veendub selle korrasolekus, vajadusel remondib või vahetab välja; 7) tutvustab klientidele võistlus- ja turvareegleid ning instrueerib laskjaid; 8) kontrollib küllastajate kehalisi parameetreid ja arvestab nendega varustuse jagamisel; 9) varustab klientid vajaliku/sobiliku turvavarustusega; 10) instrueerib küllastajaid vastavalt kehtestatud reeglitele ja juhistele; 11) ei luba rajale alkoholi- ja narkojoobes laskjaid; 12) kontrollib jooksvat noole ja vibunööri korrasolekut ning vibu õiget vinnastamist; 13) kontrollib grupi asukohta laskja suhtes, vajadusel korrigeerib; 14) kontrollib grupi liikumist viburajal, vajadusel juhendab; 15) hoolitseb punktide õige märkimise eest; 16) peatab klientid, kes oma käitumisega rikuvad reegleid ja ei pea kinni turvanõuetest;	

- 17) annab nõu laskmistehnika parandamiseks;
- 18) peatab ohtliku olukorra puhul kohe laskmise käsklusega „stopp!“;
- 19) likvideerib kohe ohtu, vajadusel informeerib tööandjat;
- 20) inimeste kannatada saamisel informeerib kohe tööandjat, vajadusel kutsub kiirabi;
- 21) õnnetusjuhtumi korral võtab seletused pealtnägijatelt.

Matkamine

B.2.6 Veematkade korraldamine ja läbiviimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) selgitab välja kliendi soovid, arvestades sihtrühma ootuste ja vajaduste ning eripäraga;
- 2) valib vastavalt sihtgrupi võimekusele veekogu ja sõiduvahendi;
- 3) kaardistab vajadusel marsruudi ja kogub taustainfot, kasutades olemasolevaid infoallikaid;
- 4) koostab vajadusel marsruudi, arvestades kliendi soove ja vajadusi ning keskkonnatingimusi;
- 5) vajadusel sõidab ise marsruudi läbi ja hindab olukorda;
- 6) hindab kliendi võimekust ja vastavust matka raskusastmele ning valib sobiva varustuse vastavalt kliendile;
- 7) informeerib klienti reeglite ja jagab praktilisi näpunäiteid riietuse, ohutuse ja varustuse kasutamise osas;
- 8) varustab klientid vajaliku/sobiliku turvavarustusega;
- 9) instrueerib külastajaid vastavalt kehtestatud juhiste;
- 10) vastutab kliendi omavastutuslepingu täitmise eest;
- 11) järgib sündmuses osalejatele varem tutvustatud turvanõudeid, mis õpetavad, kuidas käituda veekogudel;
- 12) selgitab klientidele veematkade hea tava reegleid ja käitumist riskiolukordades;
- 13) teavitab vajadusel vastavaid asutusi turvameetmetest;
- 14) osaleb aktiivselt päästetöodes, on võimeline tegema pinnaltpäästet, oskab ujuda;
- 15) tegutseb ja aitab hädasatunud, kasutades selleks ettenähtud vahendeid;
- 16) kasutab päästevahendust nõuetekohaselt;
- 17) hindab olukorda sündmuskohal, lähtudes enese ja kannatanu ohutusest;
- 18) hindab kannatanu seisundit ja selgitab esmaabi andmise vajaduse vastavalt vigastusele, vajadusel kutsub professionaalse abi.

B.2.7 Jalgsimatkade korraldamine ja läbiviimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) koostab Eesti matka- ja loodusradade kohta kirjalikke jaotusmaterjale ning oskab loodusesse planeerida matkaradasid;
- 2) kavandab matka kui tervikpaketti ja arvestab klientide füüsiliste, sotsiaalsete ning aineliste riskidega, maandab riske ja annab esmaabi ning käitub kriisilukorras adekvaatselt;
- 3) teavitab matkasid nii loodusradadel kui radadeta maastikul, kasutades tehnilisi vahendeid;
- 4) organiseerib vajaliku varustuse arvestades matka kestvuse ja iseloomuga;
- 5) orienteerub looduskeskkonnas, kasutades tehnilisi vahendeid ning looduslikke märke;
- 6) selgitab klientidele jalgsimatkade hea tava reegleid ja käitumist riskiolukordades;
- 7) organiseerib vajadusel toitlustamise, arvestades sihtrühma ootuste, vajaduste ja eripäraga;
- 8) vahendab klientidele infot looduse (loomade, taimede, koosluste, looduskeskkonna) ja eesti kultuuriloo kohta, sidudes selle paikkonnaga ning edastades täpseid fakte;
- 9) looduse vahendamisel kasutab aktiivõppe meetodeid, pakkudes klientidele elamusi.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.8 Suhtlemisoskus

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) suhtleb klientide ja partneritega kindlalt ja pingevabalt, kasutades erinevaid kommunikatsioonivahendeid ja suhtlemistehnikaid;
- 2) käitub tasakaalukalt ja tuleb toime veaolukordades.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisega.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	04-11062014-02/4k
2. Kutsestandardi koostajad	Kadri-Mai Kuldkepp, Seikluspark OÜ Ingrid Kuligina, MTÜ AMK Annereet Paatsi, Tartu Kutsehariduskeskus Toomas Pannal, Kanuumatkad OÜ Toomas Pärle, VeeTee Projekt OÜ Kadri Tammik, Turismiarenduskeskus Ettevõtluse Arendamise SA Reeda Tuula, Tallinna Ülikool Erle Tüür, Luua Metsanduskool Andres Virkus, Eesti Maastikuvibu Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Teeninduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	17
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	11.06.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	02.11.2016
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3423 Tervisespordi- ja vabaajateenuste instruktorid ja programmijuhid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Activity instructor, level 4
C.3 Lisad	